

מסורת הש"ס

6) ערכין כג. 7) [לקמן נג. כ"מ ק"י. 8] [שם י"ב]. 9) [שם י"ב]. 10) [שם י"ב]. 11) [שם י"ב]. 12) [שם י"ב]. 13) [שם י"ב]. 14) [שם י"ב]. 15) [שם י"ב]. 16) [שם י"ב]. 17) [שם י"ב]. 18) [שם י"ב]. 19) [שם י"ב]. 20) [שם י"ב].

תורה אור השלם

1. וכן יגה שור א"ת איש או את אשה ונתן קולו יקבל השור ולא יאכל את בשרו ובעל השור נקי. שבת כא כח

גליון הש"ס

תוס' ד"ה א"ן ב' ודע' דהתם לא קנסא. וכי מסי' לקמן דף מה פ"ג ד"ה ל"א.

מוסף רש"י

שור האצטרדין. מנחם והרג אדם ושמך הוא להם [ע"ז טו. טז]. א"ן נדקקו לנכסי יתומין. למוכרין. אלא א"כ רבית אוכלת בהן. ה"י מחייבין לטוב טובטט מטת כרית [ע"ז טז. כ]. משום מוצו. דל זמן שיהיה גובה תפוסה מותא משלס וחי ספקא דדיחו [טו].

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

למ.

עין משפט
גר מצוה

כ א מ"י פ"ו מהלכות
כ"מ הלכה ג קמג ע"ש
טו טו"ש"ע ח"מ פ"י טו
ספ"ק ה'
כ"א ב מ"י ש"ס הלכה ג:
כ"ב ג מ"י ש"ס הלכה ו':
כ"ג ד מ"י ש"ס הלכה ה'
וע"פ השגות ונתי"מ
וכ"פ הלכה ט'
כ"ד ה מ"י ש"ס הלכה ד':
כ"ה ו ד מ"י פ"י"ב מה"ל
מלוה ולוה הלכה ג
סוף ע"ש ד' טו"ש"ע ח"מ
וכ"פ ספ"ק ה':

שלא יהא חוטא נשכר. והא דמשמע בפ"ק דכתובות (דף י"א. וס) דלית ליה לרצח האי טעמא גבי גזירת שנתגירה פחותה מנת ג' שנים דמשמע ליה לרצח שאם יכולה למחות כשהגדילה לא היה לה קנס לא דמי דהתם הוא דמן הדין אין לה קנס כלל ומשום שלא יהא חוטא נשכר לא אמר דניתן לה הואיל ומן הדין אין לה אכל הכא דמן הדין יש לה אלא משום דכע"פ למקמיה סברא הוא דמשום שלא יהא חוטא נשכר מוקמיה לה אדניא ובפרק אלו נעזוב (כתובות דף לו:) אית ליה שלא יהא חוטא נשכר כנת דמ"ל שניה משום דמוקמיה לה אקדושתא: **א"ן מעמידין אפוטרופוס** א"תם לגבות כפופו. תימה מאי טעם דאין מעמידין דאין לומר משום דאין צ"ד מוקמין אלא לנכסי שיש להן אחריות כדאיפא בפ"ק (דף ט:.) גבי שוה כסף ואוקמיה בתימיה דלא דמי כלל דהתם מיירי בהיקו כתיי האב ומשום דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבי"ח ואין לומר נמי דהיינו טעם משום דפלגא נוקא קנסא ותימיה לאו בני קנסא ניהו דלמ"ד פלגא נוקא ממוגא מאי א"כא למיר ועוד אפילו כמועד למ"ד דתמות במקומה עומדת אינו גובה ח"נ של ד' תמות * ואע"ג דהתם לאו קנסא אלא דינא וגם אין לומר משום דאיהו גופיה כי מוק פטור דפגיעתו רעה ממוט לא כ"ש וכמועד עבדי רבנן תקנה מפני חיקון העולם דכשהלכו בעליו למדינת הים ייבנין ליה דין חרש ואע"ג דלא שייך האי טעמא וגם אין לומר משום דמתחלס מגופו חשו חכמים שלא יפקיד שורי שהוא דבר מקיים אבל כמועד דמתחלס מכל דבר לא חשו דהא לרי' ישמעאל צ"ח הוא ויכול לפלוקיה צווח וי"ל דהטעם הוא כיון דחס רחמנא על חסם שלא ישלם י"ש הלך לגבי יתמי חשו עליהו וכן מי שהלכו בעליו למדינת הים כיון שאין להם בעלים גמורים אלא ע"י מקנת צ"ד כעמדת אפוטרופוס אקילו ביה רבנן וכן המועד נמי כד' תמות אין מעמידין

משום דכוי ליה ממון שאין לו תובעים. אי אמרת ליהו דעניים מאן אחי תבע ליה לדניא חי תבע ליה עני א"ל עניי אמר יתיבנא ליה: **ב"ר** שור של חרש שנגח לשור של פקח פטור. גמ' מפרש דאין מעמידין אפוטרופוס לתם מעמידין אפוטרופוס לשור היחומים כעליו' ונונים הנוק מנכסי הקרקע של יחומים אבל מס דגבייתו מגופו הוא והוא מטלטלין אין מעמידין אפוטרופוס לכן כדלמירין בפ"ק (דף ט:) שוה כסף מלמא שאין צ"ד נוקקין אלא לנכסי שיש להם אחריות ואוקימנא בתימיה. ואיכא דאמר טעמא משום דפלגא נוקא קנסא ותימיה לאו בני קנסא ניהו וקשיא לי א"כ מאי לגבות מגופו דנקט ועוד לקמן כשמעמין [ע"ז] אמרין כמועד למ"ד ד' תמות במקומה עומדת אינה נגבית מן היחומים מהאי טעמא וחי טעמא משום קנסא הוא כמועד מי הוי קנסא הא לאו כחוקת שימור קיימי: **ומעידין בהן בפני אפוטרופוס.** וקס"ד השתא דהאי מעידין בהם דקאמר למגבי ח"נ תמות וקשיא רישא לסיפא ולאחר שלשה עדיות נעשה מועד ומשלם י"ש מעלייה: **שור לפטורו.** דקסבר רשות משנה. מועד שלא מרשות זה וכנס ליד בעלים אחרים הרשות משנה את דין העדוהו: **שור פלגטרין.** שמיחה לנגיחות ומלמדין אותו לכן: **גמ' אין מעמידין אפוטרופוס.** לשור מס של חש"ו להיות אפוטרופוס במקום בעלים לקיים והועד כעליו ונגבה ח"י נוקו מגופו: **כפי קאמר.** שור של חרש שטעה וקטן שנגחו והוחוקו נגחתינן מעמידין להם אפוטרופוס ולא לגבות ח"נ אלא לשייה מועד דכי הדר נגח משלם מעלייה: **אין נוקקין.** צ"ד לנכסי יתומין לגבות מהן כלום ואפילו שטר שכבת אביהם כדמפרש טעמא כנס' ערכין [כג.] דיתמי לאו בני מעבד מזה ניהו אלא טור עד דגדלי ומפקי ליה וגבי והתם מוחבינין ליה כמה מיוצב' ושניהו כשטר שיש צו רבית: **אלא אם כן רבים אוכלים** כרביה דחיישינן להפסד שלהן ומוכרין בית דין מנכסיהן ופורעין אותו מוצ: **משום מוצי.** שכל זמן שלא חזרה ניונת משלסה: **דינא הוא.** ולא קאמר דנוקקין לנכסי יתומים:

אפוטרופוס כיון דחס רחמנא עליה למ"ד ד' תמות במקומה עומדת שאם אין השור שוה ח"י נוקו אין משלם אלא מגופו: **אלמא** מעמידין אפוטרופוס. וז"ל וימא דרישא כגון שלא היה אפוטרופוס כשעת נגיחה וי"ל דהא מילתא דפשיטא היא: **ואם** הוחוקו נגחתינן. אין לפרש שנגחו שלש ליעודי תורא בעינן אלא אי ליעודי גברא בעינן לא אייעדי ד' צאוהו דשאלו בחוקת מס דמוקי כגון שהכיר בו שהוא נגחן ואפילו הוחוקו נגחתינן ג' פעמים לא יעשה מועד עד שיחזור ויגח שלש פעמים כרשות אפוטרופוס: **ור"ב** יוחנן אבר או אשבר שיש בו רבית. וז"ל והא טעמא דאין נוקקין משום דחיישינן לרירי כדמפרש רב הוה צריה דרבי יהושע בפרק ג' פטור (כ"ג דף קג.) וס) והתם פסקינן הלכתא כותמיה והכא לא שייך טעמא דלרירי ורבא דהכי נמי מפ' טעמא בפ' שום היחומים (ערכין דף כג. וס) משום שובר והכא לא שייך כלל וא"כ אמאי הוי דרבי יוסי בר חנינא טועה וי"ל ר' יוחנן קאמר בכל ענין אין נוקקין בין במלוה הבאה מחמת עממה ומשום דאין מקבלין עדות שלא בפני בעל דין ויחומים כשלא בפני בעל דין דמי כדמוכח בהגוזל בתרא (לקמן דף ק"ב.) גבי חמיה דרבי ירמיה ובין במלוה הבאה מחמת אביהם ואפילו כשטר המקיים אין נוקקין משום שובר ורירי וז"ל אפרכ' משום ליה לרי' יוסי בר חנינא אדרבי יוסי בר חנינא דלמיר בהגוזל בתרא (ס:) גבי הא דלמיר ר' יוחנן וכי מקבלין עדות שלא בפני בעל דין קבלה מיניה ר' יוסי בר חנינא כגון שהיה חולה או עדים חולים או שהיו עדים מנכסיהם לנכס למדינת הים ושלחו לו ולא בא אכל בענין אחר לא וי"ל דשמא הוא ממדה קטנים להא: **דאי** אברת מעליית אפוטרופוס טעני' ולא עבדי. מכאן מדקדק הר"ר חיים דאפוטרופוסין לא משלמי אפילו פשעו בשל יתמי דהא הכא פשע בשור האפוטרופוס ואפ"ה מפטרי ומה שהאפוטרופוס נשבע יתמי דמשמע בהניקין (גיטין דף נג. וס:) היינו שלא עכב כלום משלסה אבל אין נשבעין שלא פשעו דלפילו פשעו פטורים והר"ר שלמה בחור צ"ר יוסף דקדק דמלמתי בפשיעה מהיהא דהמפקיד (ב"מ דף מ: וס:) דההוא תורא דלא ה"ל כפי ושיני וקאמר נימא לאפוטרופוס זיל שלים אחר אלא לבקרא מסרתיה משמע דאם פשע משלם והשתא קשה אהדדי ואורי' דודאי מחייב אפוטרופוס לשלם בפשיעה ולא ממנעי בין מינהו אבי יתומים בין מינהו בית דין כדמפרש טעמא